

ΟΙ ΣΠΑΡΑΓΜΟΙ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

ΥΠΟ ΧΑΡΗ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

РОЗА ΛΑΜΠΙΡΗ

ΚΕΦ. Α'

* Ανοιξιάτικο δειλινό.

Ἐξω ἡ κίνησις είνε ζωηρή. Πικνός κόσμος ἀνεβοκατεβαῖνει στὴν έδων Σταδίου, ἀκούνεται τὸ ουθικοῦ κάλασμα τῶν ἀλλόγου τῶν μάκεδων π' ἀνεβαίνοντα πρὸς τὸ Στάνταγμα, σὲ κάποια πάροδο μιὰ λατέργαν παζίζει τὰ «Κύματα τοῦ Δουνάβεος».

Μέσα στὸ γραφεῖον του, ὁ Νότης ὁ Λαμπτίον, ὁ παῖης ἔρχονται τῆς Ἀθήνας, ὃ βαθύτερον καὶ πανίσχυρον, βιβλιττεῖ πάνω κάτω νεαρούς καὶ φυσάει θυμωμένα. Τα πικνά φύδοινα του ἔχουν κατέβει καὶ ἔχουν σκεπάσει τὰ βλέφαρά του, τὰ γγοῦτα μάτα του παῖζουν

ἀντίσημα δεῖξαι καὶ ἀριστεροῦ καὶ ἀπόστρων καὶ συθοδολάνε....
Βγάζεις κάθει τόσο μαντήλι του και σφραγίζει τὸν ίδωτα ποιο
τοι πλημμυρῶν τὸ μέγαν, φοβέσσεις και βλαστή-
μεις βγαίνουν σφριγκάτα ἀλλ' τὰ σφριγμένα δόντια

Πάνω στὸ τραπέζι του βρίσκεται ἔνας σχι-
μένος φάκελλος καὶ πλάι σ' αὐτὸν ἔνα γούμα

Οἱ Αἰγαῖοι δίχνει καθέ τόσο τὸ μάτι του
στὸ γράμμα αἰτό, κ' ἡ ὄψι του ἀγφεύει περισσό-
τερο, τὰ μάτια του φλογίζουνται, σφίγγει τὶς
γροθεῖς του, τριζοκοπάει τὰ δόντια του καὶ
μονωνοῦσει :

— Καταφαίνενη Φύτρα!... Σκύλλα!... Θά σέ πνιξω!... Θά σέ σπαγγάλισω, μὲ τὰ ίδια μου τὰ χέρια!...

Σημοίει διπέρα στὸ τραπέζι, ἀρχάτει γράμμα, τὸ δὲ δίπλῳ ἐκενὸν γράμμα ποὺ τὸν ἔχουν κάνει θηριό αὐτόμερο, τοῦ όφει λιμανία ματιά καὶ τὸ πετάει ἀπότομα γυριλλίζοντας ἀπ' τὴν λέσσαν του, μούντος μὲ λιοντάρι ποὺ τὸ ἔχουν κλείσεις στὸ πλωνή του καὶ τὸ ἐρεθίζον μ' ἀναμένει σι-δρο.....

Δέν είνε γοργαμένες παρα λίγες λέξεις στο γράμμα απότο. Μ' αιτεῖς ή λίγες λέξεις, ή κατασκευαμένες απότες λέξεις, έχουναν θηλήστριο στην καρδιά του Νόστη Αμπερίτη, και άναψαν τα αίματα, τού πήραν την ησυχία και την γαλήνη, τον έχαιμα όλων **ζηνθωτο**.

Να τη γράψει το γράμμα :
- Κύριε Λαπτίκη,
- Σάξ θεωρῶ ἐντείμον ἀνθρώπῳ, ἐντιμο πατέρᾳ
καὶ ἔγος κοὐδήνων σα μαρφά πον ἀπειλεῖ τὸ σ
πανεπανδήνων σα μαρφά πον ἀπειλεῖ τὸ σ
σας Ρόζα εἰνε ἐρωτευμένη τελλά, τρεῖς μῆνες
πον δὲν Θάταν αἴσος σύντε για ουπέτησε σας.
πον ζωγράφο, πον τὸ διπόν γνωρίστημε στὸ σ
τριας της. "Ονομάζεται "Ανδρέας Γαλάχης. Συν

ἀπογεύματα, ὅταν ἡ δεσποινό^τ Ὁδεῖο, τελευταία δὲ ἐποίησε τον περίπλατο στήν Κολωνίαν βράδυ. Κατὰ τις πληροφορίες σας πρόκειται νὰ φύγῃ μάζα τέσσερις πατέρων, για νὰ ἔξανται παντρέψετε. Ὁ νέος αὐτὸς ἔχει στον ἥλιο μοῖρα. Λάβετε σας καὶ φρονεστές νὰ περάσετε τὸ τίμαστιν σας. Σ.

σᾶς γράφω ἀνωνύμως. Βεβαιωθῆτε δὲ ὅτι ὁ γράψας τὰς γραμμὰς αυτὰς είνει ὁ φίλος σας †.

Δέκα φορές έχει διαβάσει ο Λυμπίρης τό γράμμα αύτό κι' ακόμα τό διαβάζει και τό ζεναδιάζει. Προσπαθεῖ νά μαντέψῃ από τό γραμμικό χαρακτήρα τόν επιστολογόρου, μά μάταια κοπιέται. Τό γράμμα τού είναι έντελώς άγνωστο. Μά τό σημαίνει; Η Δλήθεια είναι μία. Τό σπίτι του, τό τίμια σπίτι του ντροπάτηκε...! Η Ρόδη του, ή κόρη του, δό γιγγέλος του, ή λατρευέντα τον κόρη, τόν πρόδοσες, τοπλατάπτος τής παραδόσεις τής πατρωαγκικής οικογενείας του πολύτος πάντα μέ τιμή και ηπόληψη, έπειτα στά δίχτυα κάποιου τυχοδιώκτη, κάπιον προικοθήρα, ντροπάστηκε, λερώθηκε, έχασε τήν άγνωστη της, άτυπατήσκε ίσος, έπειτα στό βούρκο, αύτήν αύτήν πού τήν θεωφούσε διώλαντη κι' ἄχραντη σάν τά κρίνα, αιτήν πού αέξει και πρόγκητα νά πάρει και πού νά την πάντες μιά μέση τίμια και δοξασμένα....

Τό γράμμα από δέν υπορροφάται κάτιεται φύσιμα. Δὲν έπροσκειτο για συγκατάσταση. Γιατί έπειτα νά συγκατάστασην τήν κώδη του; Αλτή δέν είχε έχθρος. Καποιος φίλος του λοιπόν, κάποιος πραγματικός φίλος του τον τογχύωνε. Άπο δηνδιάσφερον κι' από κακία ίσως. Μά τι σημαίνει; Ή άλληθεα ήταν μία. Ή ώς ή ντροπή, ή πα μεγάλη ντροπή είχε πέσει στο σπίτι του. Κι βλή ή άγαπη πού αισθάνονταν ώς τώρα γιά τήν κώδη του, μετεβήθη σε θυμό, σε λένσα, έξατμιστήρε, χάτηκε απ' τήν καρδιά του, έξατμιστήρε.

"Αν είχε την κώδη του ανήτη τη στιγμή μπροστά στον ύδωρ την έτυγε. Θά τη σπάνει, χωρίς λύτη, χωρίς οβάτο.... Θήμωνε αδόκια με τη γυναικά του, πούχε δύσει τόση έλευθερία στη Ρόζα, δύσει να γυρίζει άρρωγη το βράδιο στο σπίτι, θήμωνε με τα δύο παιδιά του, τὸν Φίλιππο και τὸν Πέτρο, που δὲν έπειβελαν την μέλελη τους, που δὲν ἀντελήφθησαν τὸν ξωτά της, κ' έναν χαμένον, μ' απλησσωγάρα, θα μποταζήτη....

"Ηταν τόση ή δογή του δύστε σχεδιάζε τρομερές ένδικησης ἐναντίον τοῦ νέου, ἐναντίον τῆς ίδιας της κώδης του.

ποτὲ οὐ Νότιας Λαμπτίγνης στὰ πενηνταπέντε χρονία τῆς ζωῆς του δὲν είχε παραφερθῆ τόσο ἄπι θυμό, δισ τάς φρεσ αὐτές, ἀπ' τή στιγμὴν πολλάκις τὸ γράμμα, τὸ ἀπάσιο αὐτὸν γράμμα ποδ τὸν διαστάσων, ποδ τὸν κτύπησον σαλ κε-

Φεύγει, φεύγει γρήγορα, μὲ λαχτάρα μὲ γευποκάρδι...

δανών. Είχε αισθητής ίδες και αντιλήψεις για την τιμή όλης της πολιτείας. Μίλωσε πάντα με συγκρότευσα για τους δράστες των δραμάτων της. Πίστε με όποιον πώς μόνον τούτο το αίμα ικανοποιείται ένας τίμιας ολογενεύων, που τούτο πρόσβαλαν την οικογενειακή του τιμή. "Αν καὶ δὲν ήταν κακός κατά βάθος, μολιτατά την έννοιαν καὶ ποια περιφρόνησι γιὰ τοὺς φτωχούς, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποιὰ δὲν μπόφεν νὰ πλούτουν, να βονιχτοῦν, διποὺς αὐτοὺς, στο χρυσάρι. Γιὰ τὴν κόρη του δινειωτολόδος ένα γαυτρὸν πάντοτο, ἀπὸ σοῦ, μὲ δονά, μὲ μέλλον. Κι' αὐτή—ήταν τροφερὸ... τροφερὸ!...—πήγε καὶ ἔπειτα στὴν ἀγάπαλία ἐνὸς δάσημαντος ζωγράφον, ἐνὸς πεντάλεον....

Διγχώνει τὶς γοθιές του γιὰ νὰ μήνιν ὑφέσιν γιὰ τὴν ζειφωνίην, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ σπάτη κατά γιὰ νὰ καταπλανή τὴν δργή του, δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ μέσα στὸ γραφεῖο του, ἀρτάζει τὸ καπέλο του καὶ βγαίνει ξενό.

"Ἐπῆρε τὴν ἀπόραιο του.

Θὰ πάῃ σπίτι του, ὅτι ἀγάπαστη τὴν κόρη του νὰ μλήση, θὰ τὴν βασιστῇ, θὰ τὴν κάμη νό τοῦ τὰ πῆ δλα.

Πηδάει σ' ἔνα ἀμάξι, μὲ ξένο ἀπ' τὴ Βουλή, φωνάζει τοῦ ἀμάξι νὰ σταθῇ καὶ ταπεινᾶνται.

Δέν μπορεῖ νὰ μένῃ ἀκίνητος, προτομάει νὰ περιπατηστοῦν πάντα πῶς τ' ἀλογα δὲν προχωροῦνται δισο γοργά ξφετε.

Καὶ νὰ τώρα τοέγει σχεδὸν σῶν τριπλάδων, χωρὶς νὰ κυρτάνη γύρω του, γοργὶς νὰ χωρετάνε τοῖνενον ποὺ τὸν χωρετοῦν.

— Τὶ ἔπειτα ὁ Νότης! Ποῦ πάρει θται φρενισμένος;....

Τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Λαμπτών βρίσκεται στὴν Πλάκα, πρὸς τὸ ἀνατολικὸ μέρος τῆς πλατεᾶς αὐτῆς συνοικίας τῆς Ἀθήνας, ἐκεὶ κοντά στὴν Πύλη τοῦ Αδρανοῦ. Εἶναι ἔνα πάλαι μεγάλο σπίτι, μὲ κῆπο ἐπιπόρο γεμάτον λουλούδια, ποτοφακάλλες, δάφνες, γαλιές καὶ πασχαλίες, μὲ κληματάμι μπρὸς στὴν είσοδο τοῦ γατζόνεται καὶ τάπει ἀπάνω ὃς τὸν ἔξωστη τοῦ πόδου πατήματος. "Ἐχει χτιστεῖ στὸν καῦδο τῆς Τούνχοχρατίας κ" εἶναι γερὸ καὶ ἀχάλαστο, διποὺς θλατὰ παλάπη κτίσια, μὲ ἐσωτερικὴ πλαστότητα αὐλὴ, μὲ τοίκουνη μαρμάρινο βρύσι στὴ μέση, μὲ μεγάλα χαριάτι γύρω - γύρω στὸ πρόπτο πάτεμα, μὲ σοστίτα πάνω ἀπὸ τὴ χλοιόσην τοῦ στέγη, μὲ μεγάλα ὄντες, στὸ δόσιο οἱ πρόγονοι του ἀποθήκευαν τὰ κρασί τους, μὲ κελάρια καὶ σταβά....

Ο Λαπτίως ἀνοίγει τὴν ἔξοδοτα, μπάνει στὸν κῆπο, σπρόγεινται ἀπότοι τὴ γρανί ὑπέροχτα ποὺ φανερώθηκε μπροστά του, μπάνει στὸ σπίτι καὶ ἀνεβαίνει τοῦ— τριά τὰ σκαλιά τῆς πλατεᾶς σκάλας, χωρὶς νὰ πάρῃ καλλιὰ - καλλιὰ τὴν ἀνάτα του. Εἶναι κατακόκκινος, καναπέμενος, καταδιωμένος, ἀγνοιος καὶ τροφερός.

Φτάνει στὸν ἀντρό καὶ προχωράει τοῖνε στὴν τραπεζαρία, ὅπου ἔλπει νὰ βρῇ τὴ γνάνια του. Μ' αὐτή δὲν μαλήση πρόθια, ὅπανω σ' αὐτή θὰ πρωτοβίξῃ τὴν δργή του....

Μὰ καθὼν ἀνοίγει τὴν πόρτα στέκει ἔπειτα σᾶν νὰ μαρμάρισε. Στὴν τραπέζανος βήρισκεται ἡ κόρη του, η Ρόδα. Κάθεται στὸ τραπέζι καὶ ξεφύλλιζε ἔνα τετράδιο μουσικής.

Εἶναι μνωρόποτος ὃν γέγεις, τέλειος τύπος Ἐλληνικῆς ὡμορφιᾶς, κριτικώλωπη, μὲ μεγάλα καστανά μάτια, καστανά μαλλιά, γλυκεῖα καὶ γοντεντική, λουλούδι στάνιο, δωρεῖς ποὺ μεγάλωσε μέσα σὲ θερμοπλαστικό, χειρούργοι σταλμένοι στὴν τὸν καλὸ Θεό.

Η Ρόδη βλέποντας τὸν πατέρα της ἔτσι ἀγνοεμένον, σηκώνεται δοθῆ καὶ τὸν κυττάρει δειλά καὶ φρούσιμένα.

— Πατέρα! φθινούμε μὲ τὴ γλυκεῖα, κρυστάλλινη φωνή της.

Μὰ οὔτε τὸ διντικυρισμά της, οὔτε η μελαδική φωνοῦλα της δὲν συγκινοῦν πειά τὸν Νότη Λαμπτών, δὲ οποῖος κάνει ἔνα πῆδο μέσα στὸ δωμάτιο καὶ χυμάει πάνω στὴν κόρη του οιφλιάζοντας:

— Καταφαμένη!... Καταφαμένη!...

Τρομαγμένη η Ρόδη, καταλαβαίνοντας τὶ συμβαίνει, ἀναποδογύωμεν τὸ κάθισμά της καὶ φεύγει, φεύγει γοήγορα, μὲ λαχτάρα, ξεφωνίζοντας :

— Μαμά. Μη τερούλα μόν, σύσσε με, σύσσε με!.... ("Ακολούθει")

ΜΑΝΙΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Η ΔΑΜΠΡΗ

Στὸν παῦλην καιρῷ, μια χρονιά, ὁ πατέρας τοῦ χωριοῦ λόγω τῆς Μέσης Μάνης, τὸ βράδυ τῆς Τιγνίνης Αποκριών, πήρε ἐνα τρόπιο κολοκοθή τοῦ τόξη γιὰ κανάτη καὶ ἔφεζε μέρα σαμάντη ὥρα κουκά. Επειδὴ έφεζε πόσες μέρες ἔφεζε ἡ Μεγάλη Σαμακοστή, θὲ νάτρωφης ἔνα κουνά τὴν ήμέρα καὶ θὰ καταλάβωνται ἔτσι, δταν σπινόντονται τα κουκά, πώς ἔφεταις τὴ Λαμπτών.

Μὰ γελάστηκε ὁ πατέρας στὸ μέτρημα τῶν κουκῶν καὶ ἔτσι τη μια χρονιά γιόρτασαν τοῦ Κυριακοῦ τῶν Βαΐων καὶ τὴν ἀλλη χρονιά τη Κυριακή τῶν Θούμων....

Ταῦθαν λοιπὸν μὲ τὸν πατέρα καὶ αὐτός, γιὰ νὰ μη γελαστή πειά καὶ τὴν τρίτη χρονιά, ἔφεζε κρυφά ἀπὸ τὴν παταδία τὰ κουκά μέρη στὸ κολοκοθή. Δὲν λέθει ξέπλουτον τὸν γιὰ ἀγρόματο.

— Διχώς θλλό, είναι μέσα του, φέτος δὲ θὰ κάμω λάδος. "Αμα σωθοῦν τὰ κουκά, θλλήθη τὴ Λαμπτών.

Το πρῶτο ὁ πατέρας, πρὶν φέρῃ γιὰ τὴν ἔξκληση πήρε καὶ ἔφεγε ἔνα κουζί καὶ ἔφευρε καὶ τὸ κολό καῦθη τον.

Τὸ ίδιο ἔξαρσολόθησε νὰ κάνῃ και τὴν ἀλλη καὶ τὴν παπάδηλη καὶ οὔτε τὶς μέρες θίσαν τὸ πιστόντα μάρτυρα.

— Ενα πρῶτο δικαιούνταν νὰ κρύψῃ τὸ πινηδίσμενό τον τοπικού λησμόντας τὴν ζειφωνία της παταδίας τοῦ πατέρα, βρίσκεται λοιπόν, τὸ κολοκοθή.

Σεραστώνει νὰ πούμε πῶς δὲ πάλαι τὰ πέλμα τὴν ἔξκλησην τραβοῦσσον γιὰ τὴ δουλειά του, γιατὶ ήταν χτίστης.

— Μᾶτα τὸν κακομίση, είτε η παπαδία, τρέψει κουκά τωρα πονάνη νηστεία στὴ δουλειά του.... "Ας τοῦ βάλω καὶ ἄλλα, γιατὶ μπορεῖ νὰ μήν τοῦ τηνούσια γιὰ διά την ήμέρα πούλησε στὸ κολοκοθή.

Καὶ χωρὶς νὰ κάσῃ καιρὸ παίρνει μια χοντρὰ κουκά πονάνη μὲτρούση στὸ κολοκοθή, τοπεῖται στὴ δουλειά του....

— Υπέρεια έφευρε καὶ πήγε γιὰ ξέλα.

Ο πατέρας ἔνω διάδειξε μέρη στὴν ἔξκληση διηγήσης ἀξαρφα ποὺ δὲν είχε κρύψει τὸ κολοκοθή. Αγήνει λοιπὸν τὸ διάδικτα στὴ μεστὶ καὶ τρέζει τρομαγμένος στὸ σπίτι του. Τὸ κολοκοθή μέρος προσκοπανταν στὸ ίδιο μέρος διέποστον τὸ είχε ἀφήσει. Τὸ παίρνει γηγόρα καὶ γυρίζει στὴν ἔξκληση.

Τὸ βράδυ ποὺ συμμαζωκήτησε στὸ σπίτι ἀπὸ τὸ κολοκοθή. "Ο πατέρας πάλι παραδίκησε νὰ κρύψῃ λόγω γιὰ τὸ κολοκοθή. Ο πατέρας πάλι πόσθετος πῶς δὲν τοξεῖ τὸ κολοκοθή.

Τὸ πρῶτο δικαιούνταν νὰ κρύψῃ τὸ κολοκοθή είδε πεισσότερα κουκά. Στὴν ἀρχὴ τοῦ περάσει αὐτὸς πάνη τὴν διάδικτη σαμάντη της παπαδίας τοῦ οἰκοπέδου της παταδίας τοῦ πατέρα. Αὐτήν την αἴτια στὸ διάδικτα στὸ σπίτι του. Τὸ κολοκοθή μέρος προσκοπανταν στὸ ίδιο μέρος διέποστον τὸ είχε ἀφήσει. Τὸ παίρνει γηγόρα καὶ γυρίζει στὸν κολοκοθή.

Μια Κυριακή χαρόματα, σπράκωντας διάδικτος στὸ σπίτι του, πάλινε τὸ κολοκοθή πούλησε στὸ σπίτι της σαμάντη της παπαδίας τοῦ οἰκοπέδου της παταδίας τοῦ πατέρα.

— Γιατὶ γιατί τούς οι καπατάνες, βρέ ειλογημένες; τὸν φάτησε.

— Γιατὶ έχουν Ἀνάστασι, παπά μου, τοῦ λέει ἔκεινος.

Ο πατέρας γιοτζεύει ἀμέσως τρεχάτος στὸ σπίτι του, πάλινε τὸ κολοκοθή πούλησε στὸν τὸν περιόδουν οι κωριανοί γι' ἀγρόματο.

— Δέσποτα, τοῦ φωνάζειν δταν τὸν είδαν, στοὺς Μπουλαριώντας, παπατάσιει έναν κωριανό του πούρο κουνά μὲ τὴν ίδεα πῶς ἄμα τελείων τὰ κουκά, θάφτανε η Λαμπτών.

Τό πατέρας πόσθετος πῶς δὲν τοξεῖ τὸ κολοκοθή.

— Τό πατέρας πόσθετος πῶς δὲν τοξεῖ τὸ κολοκοθή.

Τὴν εἰχε δεῖ νὰ μιλήσῃ στὸ Τερραύν μὲ μερικοὺς νέους...

λοκοθή, μήτε φέτος, μήτε τοῦ χρόνου δάχνουμε Λαμπτώ!